

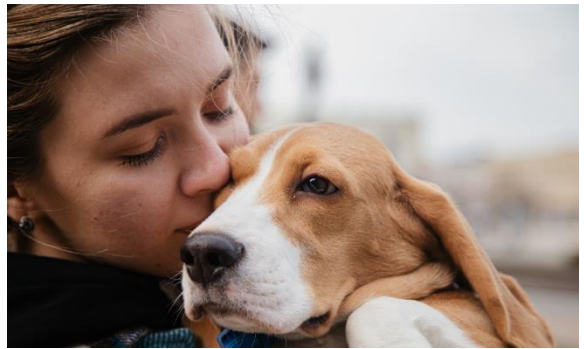
Graad 6 Kwartaal 3

Lewensvaardighede

Opsomming

Omgee vir diere

- Diere is afhanklik van mense om hulle veilig, gesond en gelukkig te hou.
- Net soos mense het diere ook behoeftes.
- Hulle het kos, skoon water, skuiling, vriendelikheid en mediese sorg nodig.
- Wanneer mense nie diere behoorlik behandel nie, word dit dieremishandeling genoem, en dit is verkeerd.

Wat is dieremishandeling?

- Ongelukkig behandel nie almal diere met vriendelikheid nie.
- Sommige mense kan nie bekostig om vir hul diere te sorg nie, maar ander is eenvoudig onvriendelik of onverskillig.
- Wreedheid teenoor diere beteken om dinge te doen wat hulle pyn, vrees of lyding veroorsaak. Enkele voorbeelde van wreedheid sluit in:
 - Slaan, skop of klippe na diere gooi.
 - Om diere vasgebind te los sonder om vir hulle kos of water te gee.
 - Om diere te hard te laat werk sonder rus of sorg.

Om diere op te pas en te beskerm

- Diere, of dit nou troeteldiere, plaasdiere of wilde wesens is, het almal ons sorg en beskerming nodig.
- Dit is ons taak om hulle vriendelik te behandel en seker te maak dat hulle gesond en gelukkig leef.
- Hier is 'n paar belangrike maniere waarop ons vir diere kan sorg:

Gee hulle genoeg kos, skoon water en 'n veilige woonplek.

- Diere moet elke dag eet en drink. Hulle het ook skuiling nodig om hulle teen die son, wind en reën te beskerm.

Neem hulle na 'n veearts as hulle siek of beseer is.

- Net soos mense kan diere siek wees of seerkry. 'n Veearts is 'n dieredokter wat hulle kan help om beter te voel.

Moet nie dat diere te hard werk nie.

- Diere soos perde en donkies kan ons help met werk, maar ons moet hulle sag behandel en laat rus. Om diere te oorwerk is onregverdig en skadelik.

Rapporteer dieremishandeling.

- As jy sien dat iemand 'n dier seermaak of dit nie behoorlik versorg nie, vertel 'n betroubare volwassene. Jy kan dit ook by dierebeskermingsgroepe soos die DBV (Dierebeskermingsvereniging) of die "Animal Anti-Cruelty League" aanmeld. Hierdie organisasies help diere in nood en werk om wreedheid te stop.

Veilige plekke vir diere in nood

- In Suid-Afrika is daar spesiale organisasies wat diere help wat seergekry, sleg behandel word of niemand het om vir hulle te sorg nie.
- Hierdie groepe gee diere 'n veilige woonplek en help hulle om te herstel.
- Hulle leer ook mense hoe om diere met vriendelikheid en respek te behandel.
- Hier is van die belangrike organisasies wat diere beskerm:

DBV (Dierebeskermingsvereniging)

- Hierdie organisasie sien om na die welstand van troeteldiere, plaasdiere en diere wat vir mense werk.
- Hulle red diere in gevaar, maak seker dat diere-eienaars die wet volg, en help diere om gesonde, gelukkige lewens te lei.

AACL (Animal Anti-Cruelty League)

- Die AACL beskerm beide mak (huisdiere) en wilde diere.
- Hulle red diere wat ly, sorg vir hulle en leer mense hoe om diere behoorlik te behandel.

Carthorse Protection Association

- Dié organisasie is in die Kaapse Vlakte-gebied van Kaapstad gesetel .
- Dit fokus op die beskerming van karperde—perde wat karre trek vir vervoer of werk.
- Baie mense gebruik karperde om 'n bestaan te verdien, en hierdie perde moet goed behandel word.
- Die Carthorse Protection Association help deur:

- Om kos te gee aan perde wie se eienaars dit nie kan bekostig nie..
- Die verskaffing van nuwe hoefysters om hul hoewe veilig en gesond te hou.
- Maak seker dat siek of beseerde perde die sorg kry wat hulle nodig het van 'n veearts.
- Redding van perde wat erg mishandel is.

Omgee vir mense

- Ons woon saam met ander mense in ons huise, skole en gemeenskappe.
- Elke persoon het sy eie gedagtes, oortuigings en behoeftes. Soms kan hul idees verskil van ons s'n.
- Kinders kan byvoorbeeld ander menings hê as hul onderwysers of ouer, broers en susters.
- Hierdie verskille kan soms onenigheid veroorsaak.

Respekteer die gedagtes en behoeftes van ander

- Geen twee mense is presies dieselfde nie. Wat vir jou reg voel, voel dalk vir iemand anders verkeerd.
- Dit is belangrik om te aanvaar dat ander mense dalk anders dink of voel as ons .
- Ons moenie van ander verwag om altyd met ons saam te stem nie.
- In plaas daarvan moet ons probeer om hul menings en behoeftes te verstaan en te respekteer.
- Verbeel jou byvoorbeeld jou klasmaat vier nie verjaarsdae om persoonlike of godsdienstige redes nie.
- Jy is mal oor verjaarsdagpartytjies en dink dit is lekker.
- As jou klasmaat na 'n verjaarsdagviering genooi word, sal dit nie vriendelik wees om hulle te druk om aan te sluit nie.
- In plaas daarvan kan jy respek toon deur hulle op ander maniere in te sluit, soos tydens gewone klastyd, sodat hulle welkom en gemaklik voel.

Betoon goeheartigheid teenoor ander

- In Suid-Afrika is daar 'n spesiale manier om vir mekaar om te gee en te help.
- Hierdie manier van lewe word ubuntu genoem. Ubuntu beteken om vriendelik, respektvol en bedagsaam teenoor ander in jou gemeenskap te wees.
- Om met ubuntu te leef beteken dat jy mense help omdat jy omgee—nie omdat jy iets wil terugkry nie.
- Jy verwag nie geld, geskenke of belonings nie.
- Jy doen dit eenvoudig, omdat dit die regte ding is om te doen.
- Of dit nou is om met iemand in nood te deel, na 'n vriend te luister of om tuis te help, dade van vriendelikheid wys dat jy ander waardeer en respekteer.

Wat is nasiebou en kulturele erfenis?

- Suid-Afrika is die tuiste van mense van baie verskillende kulture, tale en gelowe.
- Ons lyk nie almal dieselfde of leef op dieselfde manier nie, maar ons is almal deel van een land.
- **Nasiebou** beteken om saam te werk om 'n sterk, verenigde land te skep waar almal trots voel om te behoort .
- Dit help mense van verskillende agtergronde om van mekaar te leer en mekaar te respekteer.
- Dit help ons ook om verbind te voel deur die dinge te deel wat Suid-Afrika spesiaal maak.
- **Kulturele erfenis** is alles wat ons ontvang het van die mense wat voor ons geleef het.
- Dit sluit ons tradisies, tale, gebruike, kennis, kuns, musiek en selfs ou geboue of monumente in.
- Hierdie dinge herinner ons waar ons vandaan kom.
- Ons vier ons gedeelde erfenis deur belangrike gebeurtenisse in ons geskiedenis te vereer, respek vir verskillende kulture te toon en deel te neem aan nasionale dae en aktiwiteite wat ons as een nasie bymekaar bring.

Nasionale simbole van Suid-Afrika

Suid-Afrika het baie nasionale simbole wat help om ons trots en identiteit as 'n land te wys. Hierdie simbole verteenwoordig ons mense, geskiedenis en natuurlike skoonheid.

Nasionale Volkslied

- Ons volkslied word in vier tale gesing: Nguni (wat isiXhosa en isiZulu insluit), Sesotho, Afrikaans en Engels.
- Dit kombineer twee liedjies: Nkosi Sikelel' iAfrika, 'n tradisionele Afrika-gevang, en “The Call of South Africa”, ook bekend as Die Stem.
- Hierdie volkslied bring die verskillende groepe in ons land bymekaar.

Nasionale Vlag

- Die Suid-Afrikaanse vlag het ses kleure: rooi, blou, groen, swart, geel en wit.
- Dit is die eerste keer op 27 April 1994 gevlieg - dieselfde dag waarop Nelson Mandela president geword het.
- Die vlag toon eenheid en hoop vir alle Suid-Afrikaners.

Landswapen

Die wapen is die hoogste amptelike simbool van Suid-Afrika. Dit sluit in:

- 'n Sekretarisvoël wat hoog staan met oop vlerke
- 'n Son wat opkom, wat 'n nuwe begin wys
- 'n Protea-blom, wat eie aan ons land is
- Twee olifantantende en koring aan die kante, simboliseer krag en groei
- 'n Leuse geskryf in die Khoisan-taal, ter ere van die Eerste Mense van Suid-Afrika

Nasionale Dier

- Die springbok is Suid-Afrika se nasionale dier.
- Die nasionale rugbyspan word ook die Springbokke genoem.

Nasionale Voël

- Die Bloukrans voël is ons nasionale voël.
- Dit is bekend vir sy skoonheid en word op die 50 sent-muntstuk gevind.

Nasionale Blom

- Die Koningsprotea is ons nasionale blom.
- Ons nasionale krieketspan is vernoem na hierdie blom — die Proteas.

Nasionale Vis

- Die galjoen is Suid-Afrika se nasionale vis.
- Dit kom langs ons kuslyn voor en is welbekend aan baie plaaslike vissermanne.

Nasionale boom

- Die geelhoutboom is ons nasionale boom.
- Dit groei al meer as 100 miljoen jaar in Suid-Afrika en is een van ons oudste en mees spesiale bome.

Nasionale dae in Suid-Afrika

Menseregte dag – 21 Maart

- Elke jaar op 21 Maart onthou ons 'n hartseer maar belangrike gebeurtenis in ons geskiedenis.
- Hierdie dag was eens bekend as Sharpeville-dag. Op 21 Maart 1960 het baie mense in Sharpeville, naby Johannesburg, na die plaaslike polisiestasie gegaan om vreedsaam teen die paswette te betoog..
- Hierdie wette het Afrika-mense gedwing om spesiale dokumente genaamd passe te dra om gebiede te betree wat vir wit mense bedoel is.
- Die betoging het tragies geword toe die polisie losgebrand het en 69 mense dood is.
- Vandag herinner Menseregte dag ons daaraan om almal se regte te beskerm en nooit die foute van die verlede te herhaal nie.

Vryheidsdag – 27 April

- Vryheidsdag word elke jaar op 27 April gevier.
- Dit is die dag in 1994 toe Suid-Afrika sy eerste demokratiese verkiesing gehou het.
- Mense van alle rasse is vir die eerste keer toegelaat om te stem.
- Hierdie dag is die einde van apartheid en die begin van 'n vry en regverdige Suid-Afrika waar almal gelyke regte het.

Werkersdag – 1 Mei

- Ook bekend as Arbeidsdag of Meidag, word hierdie openbare vakansiedag elke jaar op 1 Mei gevier.
- Werkersdag vereer die rol wat werkers in die bou van die land gespeel het.
- Dit staan ook vir billike werksomstandighede en goeie lone.
- Mense regoor die wêreld vier hierdie dag om die regte van werkers te ondersteun en om aan te hou werk vir beter werkplekke.

Nasionale Jeugdag – 16 Junie

- Op 16 Junie 1976 het duisende skoolleerders in Soweto opgestaan teen onbillike onderwyswette.
- Hulle het geprotesteer teen die Bantoe-onderwysstelsel en die reël wat hulle in Afrikaans, in plaas van hul eie tale, laat leer het.
- Ongelukkig het die polisie met geweld gereageer— baie jongmense is gearresteer, en sommige het hul lewens verloor.
- Hierdie gebeure het mense regoor die land en die wêreld geskok.
- Wat daardie dag gebeur het, het 'n groot oomblik in die stryd teen apartheid geword.
- Vandag onthou ons hul dapperheid op Nasionale Jeugdag, wat die krag van jongmense vereer en ons herinner om na hul stemme te luister en in hul behoeftes te voorsien..

Nasionale Vrouedag – 9 Augustus

- Op 9 Augustus 1956 het ongeveer 20 000 vroue uit verskillende dele van Suid-Afrika in Pretoria bymekaargekom. .
- Hulle het na die Uniegebou opgeruk om te betoog teen onregverdige wette wat Afrikaanse vroue gedwing het om pasboeke te dra.
- Hulle vreedsame protes het gewys hoe magtig en verenig vroue kan wees.
- Elke jaar op Nasionale Vrouedag vier ons hul moed.
- Dit is ook 'n tyd wanneer vrouegroepe bewustheid skep oor die uitdagings wat vroue vandag nog in die gesig staar.

Erfenisdag – 24 September

- Erfenisdag word elke jaar op 24 September gevier. Op hierdie dag word alle Suid-Afrikaners aangemoedig om hul kulturele agtergronde te eer.
- Ons vier ook die simbole wat ons bymekaar bring—soos die nasionale vlag, volkslied en wapen.
- Erfenisdag herinner ons dat al kom ons uit verskillende tradisies, ons een huis deel.
- Dit is ook 'n wonderlike kans vir jongmense om te leer oor ons land se ryk geskiedenis en trots te wees om deel te wees van 'n verenigde nasie.

Geslagstereotipering, seksisme en mishandeling

- Soms glo mense dat ander op 'n sekere manier moet optree net omdat hulle 'n seun of meisie is.
- Dit word **geslagstereotipering** genoem.
- Sommige mense mag byvoorbeeld dink dat net seuns daarvan hou om met motors te speel of dat meisies net pienk moet dra.
- Maar dit is nie waar nie - almal moet vry wees om te geniet waarvan hulle hou, ongeag hul geslag.
- **Seksisme** vind plaas wanneer iemand onregverdig behandel word net omdat hulle manlik of vroulik is.
- Dit raak gewoonlik meisies en vroue. Dit is byvoorbeeld seksisties wanneer vroue nie toegelaat word om by sekere groepe of klubs aan te sluit net omdat hulle vroulik is nie.
- **Mishandeling** beteken om 'n ander persoon skade te berokken, hetsy deur hulle fisies seer te maak of deur dinge te sê of te doen wat hul gevoelens of emosies seermaak. Mishandeling kan op verskillende maniere gebeur.
- Soms is dit geslagsgebaseerd, wat beteken dat een persoon 'n ander mishandel weens hul geslag.
- In baie gevalle is dit mans wat skade berokken, maar vroue kan ook mishandelaars wees.

Hoe geslagstereotipering en seksisme verhoudings beïnvloed

- Wanneer mense aannames maak oor ander op grond van of hulle seuns of meisies is, kan dit probleme veroorsaak in hoe hulle oor die weg kom.
- Dit word geslagstereotipering genoem.
- Byvoorbeeld, om te sê dat slegs seuns sekere werke moet doen of dat meisies altyd stil moet bly, is onregverdig en onwaar.
- Wanneer mense onregverdig behandel word weens hul geslag, word dit seksisme genoem.
- Hierdie idees kan verhoudings tussen mense by die huis, skool of werk beïnvloed. Byvoorbeeld:
 - By die huis sal familieledes mekaar dalk nie gelyk behandel nie.
 - By die skool word sommige kinders dalk uitgelaat of geboelie omdat hulle dinge doen wat ander dink "net vir seuns" of "net vir meisies" is.
 - In die werkplek kry vroue dalk nie dieselfde kanse as mans nie, al werk hulle net so hard.

Hoe geslagsgebaseerde mishandeling verhoudings beskadig

- Geslagsgebaseerde mishandeling vind plaas wanneer iemand seergemaak, geboelie of sleg behandel word weens hul geslag.
- Hierdie soort mishandeling kan fisies, emosioneel of verbaal wees.
- Dit kan diep pyn veroorsaak en mense bang, hartseer of onveilig laat voel.
- Mishandeling van enige aard benadeel verhoudings. Dit kan:
 - Verbreek vertroue tussen vriende, familieledes of vennote.

- Laat mense alleen voel of die persoon is bang om te praat.
- Lei tot langdurige emosionele skade.